

OTSUS**Hoonestusloa menetluse algatamine**

Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TJA) on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, kes vastavalt veeseaduse (edaspidi VeeS) § 22⁶-22¹⁶ menetleb hoonestusloa taotluseid ning otsustab hoonestusloa andmise, samuti loa tingimuste muutmise üle.

Asjaolud ja menetluskäik

Ösel Offshore OÜ (registrikood 14207532, aadress Kesknõmme kalakasvatus, Kehila küla Saaremaa vald Saare maakond 93437) esitas 28.02.2017 TJA-le hoonestusloa taotluse, mida täiendati 17.04.2017. Taotluse ja sellega seotud dokumendid on registreeritud TJA avalikus dokumendiregistris www.tja.ee (dokumendi viidaga: 16-7/18-0549 ja 16-7/17-0393).

Hoonestusluba taotletakse Saaremaast läände, Hiiumaast põhja ja Vormsist põhja merealadele kolme kalakasvatuse kompleksi rajamiseks.

Veeseaduse (edaspidi VeeS) § 22⁵ lg 1 alusel on hoonestusluba vajalik, kui soovitakse koormata avaliku veekogu piiritletud osa selle põhjaga püsivalt ühendatud ehitisega, mis ei ole püsivalt ühendatud kaldaga.

Ösel Offshore OÜ (edaspidi arendaja) plaanib kolme kalakasvatuse kompleksi rajamist piirkonda, kus vee sügavus oleks rohkem kui 50 m ning mis asuks väljaspool looduskaitsealasid ja laevateid ega takistaks tööstuslikku kalapüüki. Samuti on oluline, et tegemist oleks hea veevahetusega avamerelise iseloomuga merealaga.

Hoonestusloa taotluse kohaselt plaanitakse kalakasvatustes kasutada kaasaegset ja innovatiivset avamere kalakasvatuse tehnoloogiat. Ühe näidisrajatise kõrgus on 68 m ja läbimõõt 110 m. Kala tiheduseks arvestatakse 10 kg/m³, millest tulenevalt on ühes rajatises kalade kogus 2500 tonni.

Vastavalt VeeS § 22⁷ lg 1 algatab hoonestusloa menetluse TJA.

Vastavalt VeeS § 22⁷ lg 2 teeb pädev asutus hoonestusloa menetluse algatamise või algatamata jätmise otsuse pärast asjaomastelt asutustelt arvamuse saamist. Arvamuse avaldaja peab oma arvamust põhjendama. Sellest lähtuvalt edastas TJA 03.05.2017 kirjaga nr 16-7/17-0393-004 nimetatud hoonestusloa taotluse dokumendid arvamuse andmiseks Veeteede Ametile, Muinsuskaitseametile, Keskkonnaametile, Keskkonnaministeeriumile, Maaeluministeeriumile ja Rahandusministeeriumile.

Muinsuskaitseamet edastas 05.06.2017 vastuskirja nr 1.1-7/1192-1, milles selgitab, et Saaremast läänes jäävad koormatava ala alla kultuurimälestis rgnr 30725 ja rgnr 30726, mis on ühtlasi merehauad, Vormsist põhjas on algatatud kaitse alla võtmise menetlus vraki koordinaatidel 59:15.494, 23:15.705 osas. Arvestades planeeritavate sumbakomplektide mahtusid, on eeldatavalt tegemist olulise keskkonnamõjuga, mis võib seada ohtu kultuurpärandi vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse

(KeHJS) § 22. Seetõttu on vajalik alkatada keskkonnamõjude hindamine vastavalt VeeS § 227 lg 7 p 2.

Lisaks võib koormatavatele aladele jääda seni leidmata ajaloolisi vrakke. Nende väljaselgitamiseks tuleb hoonestusloa menetluse algatamisel määrata allveearheoloogiline uuring vastavalt VeeS 227 lg 7 p 3. Samuti märgiti, et enne kaevandamisloa andmist vajalik välja selgitada veealuse kultuuripärandi olemasolu planeeritava kalakasvatuse ja selle poolt mõjutataval alal allveearheoloogilise uuringu abil.

Keskkonnaministeerium edastas 5.06.2017 vastuskirja nr 16-3/17/3138-3, millega nõustub hoonestusloa menetluse algatamisega. Samas märgiti, et kavandatud tegevusega ei tohi kahjustada või muuta halvemaks Eesti mereala merekeskkonna seisundit. Selleks, et kavandatud tegevusega ei halvendataks või kahjustataks mereala seisundit on otstarbekas läbi viia keskkonnamõjuhindamine võimalikult varases arendusetapis, mille raames tuleb arvestada Eesti merestrateegia erinevates aruannetes toodud mereala seisundit puudutava andmestikuga ning vajadusel veemajanduskavades tooduga.

Keskkonnaamet edastas 23.05.2017 vastuskirja nr 6-2/17/5661-3, millega selgitab, et Saaremaast läände jääv planeeritav sumbarajatiste asukoht kattub väikesel ulatusel alaga, mille puhul Keskkonnaamet on teinud Keskkonnaministeeriumile ettepaneku (08.04.2009 kiri nr 15-3/09/7929) selle arvamiseks Vilsandi rahvuspargi koosseisu Läänemere piiranguvööndina. Eesti rannikuveekogumid on VMK-s hinnatud kas kesises või halvas seisundis olevaks. Seisundi halvenemise põhjuseks on peamiselt vee füüsikalised-keemilised kvaliteedi näitajad. Uute koormuste lisandumist sh toitainete lämmastiku-ja fosforiühendite näol, on vaja piirata või vältida. Lubatud on tegevused, mille veekasutus ei too kaasa negatiivset mõju veekogumitele või mille mõju on tühine. Sumbas kasvatamise puhul toimub kogu sööda kasutusest jääkidena eraldunud toitainete edasikandumine suublasse. Keskkonnaametil puudub hetkel täpsem info Ösel Offshore OÜ kalakasvatusega seotud mahtude kohta (kasutav söödakogus ja selle toitainete sisaldus jms). Hoonestusloa taotlusest ei selgu kasutatava sööda kogus, kuid kuna kirjas on, et ühe rajatise kalade kogus on 2500 tonni, siis eeldatavalt on kasutatava sööda kogus üle 200 tonni. Samuti paluti hoonestusloas olevaid andmeid ruumala ja sumba suuruste kohta täpsustada.

Maaeluministeerium edastas 10.05.2017 vastuskirja nr 6.1-1/3882-1, millega selgitab, et täpsustatud piirkondade koordinaatide kohaselt on teada võimalikud alad, kuid ei ole selge, kus täpselt hakkaksid väikestes püügiruitudes kalakasvandused paiknema. Kuna tehnilisi parameetreid täpsustatakse edaspidises koostöös kalakasvatuse rajatiste tootjaga, siis sellest tulenevalt selgub ka avalikus veekogus koormatava ala täpne pindala. Seega võib tegevus hõlmata ka naabruskonnas paiknevaid väikeseid püügiruite. Maaeluministeeriumile on väga oluline, et kalakasvanduste planeerimisel ning nende võimalikul rajamisel säiliks kalurkonnale ka edaspidiselt praegused kalapüügivõimalused. Seetõttu tuleb kindlasti vältida konfliktolukordasid kalapüügi ja rajatavate kalakasvanduste vahel, ning arvestada tehniliste lahenduste väljatöötamisel loodusliku kalavaru mittekahjustamise vajadusega.

Veeteede Amet edastas 31.05.2017 vastuskirja nr 6-3-1/1340, milles selgitas, et hoonestusloa taotlusega taotletavad alad jäävad intensiivse laevaliiklusega piirkonda ning tegi ettepaneku hoonestusloa menetlust mitte alkatada.

TJA edastas arendajale asjaomastelt asutustelt saadud arvamused ning palus hoonestusloa taotlust täiendada vastavalt esitatud arvamustele.

Arendaja edastas 15.02.2018 TJA-le täiendatud hoonestusloa taotluse ning tabeli asjaomaste asutuste ettepanekutega ning nendega arvestamisest (TJA dokumendiregistris viidaga nr 16-7/18-0549-001).

TJA edastas 09.04.2018 kirjaga nr 16-7/18-0549-003 arendaja täiendatud taotluse Veeteede Ametile uuesti arvamuse avaldamiseks.

TJA-s toimus 03.05.2018 kohtumine arendaja, TJA ja Veeteede Ameti esindajatega, et selgitada välja millised on sobilikud alad merel, kuhu saab kalasumbad paigutada. Lepiti kokku, et Veeteede Amet edastab sobilike alade koordinaadid, mis arvestavad piirkonna laevaliiklusega ja tagavad veeliikluse ohutuse.

Veeteede Amet edastas 30.05.2018 vastuskirja nr 6-3-1/899, milles selgitab, et hoonestusloa taotluses on kõik kolm kalakasvatuse kompleksi ala intensiivse laevaliiklusega piirkonnas ning need ei ole laevaliikluse ohutuse seisukohast sobilikud. Seoses sellega, et 03.05.2018 toimus TJA-s koosolek, kus lepidi kokku, et Veeteede Amet teavitab sobilikest aladest, mis tagavad veeliikluse ohutuse, lisati vastuskirjale sobilike alade koordinaadid ning märgiti, et kui lisatud koorinaatidega arvestatakse, siis on Veeteede Amet nõus hoonestusloa algatamisega.

Arendaja arvestas Veeteede Ameti ettepanekutega ning edastas 14.06.2018 täiendatud hoonestusloa taotluse TJA-le. Taotlusele lisati ka täiendatud tabel, kus on kirjas asjaomaste asutuste ettepanekud veelkord ning arendaja seisukohad nendega arvestamisel (TJA dokumendiregistris viidaga nr 16-7/18-0549-006).

Hoonestusala koordinaadid on järgmised:
Saaremaa piirkonnas

1. X = 6476484, Y = 354589
2. X = 6487054, Y = 359805
3. X = 6487938, Y = 363036
4. X = 6475639, Y = 359001

Hiiumaa piirkonnas

1. X = 6556462, Y = 412221
2. X = 6558836, Y = 417301
3. X = 6557275, Y = 416886
4. X = 6556505, Y = 416203
5. X = 6555942, Y = 415195
6. X = 6555839, Y = 413528

Vormsi piirkonnas

1. X = 6568411, Y = 454985
2. X = 6574230, Y = 460277
3. X = 6573120, Y = 461232
4. X = 6571757, Y = 461822
5. X = 6570310, Y = 461923
6. X = 6568884, Y = 461592
7. X = 6567490, Y = 460717

28.06.2018 edastas Hiiumaa Vallavalitsus e-kirja, milles selgitavad, et kavandatav hoonestusala jääb Hiiumaa maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringust välja ning seetõttu antud tegevuse suhtes vastuväiteid ei ole, kui ülejäänud ametkonnad omapoolsed kooskõlastused annavad.

VeeS § 22⁷ lg 3 alusel kui ei ilmne hoonestusloa menetluse algatamist välistavaid asjaolusid, siis enne hoonestusloa menetluse algatamist avaldab pädev asutus teate Ametlikes Teadaannetes, vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes ja oma veebilehel. Teates avaldatakse hoonestusloa taotleja ja taotluse andmed.

TJA avalikustas 02.07.2018 tuginedes eeltoodule ning VeeS § 22⁷ lg 3 Ametlikes Teadaannetes teate hoonestusloa menetluse algatamise kavatsusest seoses Ösel Offshore OÜ hoonestusloa taotlusega rajada Saaremaast läände, Hiiumaast põhja ning Vormsist põhja merealale kolm kalakasvatuse kompleksi. Sama info avalikustati TJA kodulehel ning 04.07.2018 Eesti Päevalehes.

Vastavalt VeeS § 227 lg 4 oli teistel huvitatud isikutel õigus esitada kahekümne päeva jooksul teate avaldamisest arvates omapoolne hoonestusloa taotlus sama avaliku veekogu osa ehitisega koormamiseks.

Avalikustamise käigus ei esitatud TJA-le ühtegi hoonestusloa taotlust samale alale.

Õiguslikud järeldused

VeeS § 22⁶ lg 1 ja § 22⁷ lg 1 ja 2 kohaselt otsustab TJA hoonestusloa menetluse algatamise või algatamata jätmise pärast asjaomastelt asutustelt arvamuse saamist. Hoonestusloa menetluse algatamine toimub vastavalt VeeS § 22⁷. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (edaspidi KeHJS) § 11 sätestab keskkonnamõju hindamise algatamise ja algatamata jätmise.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 56 lg 3 tuleb kaalutlusõiguse alusel antud haldusakti põhjenduses märkida kaalutlused, millest haldusorgan on haldusakti andmisel lähtunud.

VeeS § 22⁸ lg 1 ja 2 kohaselt keeldub pädev asutus hoonestusloa menetluse algatamisest, kui hoonestusloa andmine on ilmselgelt võimatu; taotletaval alal on juba algatatud mõne teise hoonestusloa menetlus, mille tulemusel antava hoonestusloa alusel ehitatava ehitise olemusest tulenevalt ei ole asjaomasele alale võimalik anda teist hoonestusluba; taotletaval alal on algatatud planeering ja planeerimismenetlus ei ole lõppenud või kui kavandatava ehitise püstitamiseks on vaja koostada riigi eriplaneering.

Tuginedes KeHJS § 6 lg 2 p 1 peab otsustaja andma keskkonnamõju eelhindangu kalamajanduse valdkonna tegevusele. Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 9 p 10 alusel tuleb keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang anda aastas vähemalt 200 tonni sööta kasutava intensiivkalakasvatuse rajamise tegevuste korral.

Arendaja edastatud andmete alusel kogu sööda tarbimine kavandatavas kalakasvatuses on umbes 55 000 tonni aastas.

TJA koostas arendaja poolt edastatud andmete alusel ning vastavalt keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ eelhinnangu.

Tuginedes eeltoodule ning eelhinnangu tulemusele võib planeeritav tegevus halvendada veekvaliteedi seisundi, samas ei ole teada mõju ulatust. Samuti võivad planeeritava tegevusega kaasnedä sellised olulised negatiivsed keskkonnamõjud, mida käesolevas etapis pole teada.

Lähtudes eelloodust on TJA seisukohal, et hoonestusloa menetluse algatamisega tuleb algatada ka keskkonnamõju hindamine. Kalakasvanduse rajamisega seotud uuringute täpne vajadus määratakse keskkonnamõju hindamise programmis.

Lähtudes arendaja poolt esitatud hoonestusloa taotlusest ja asjaomaste asutuste arvamustest ei ole tuvastatud hoonestusloa menetluse algatamist välistavaid asjaolusid.

Vastavalt KeHJS § 11 lg 11 peatub hoonestusloa taotluse menetlus keskkonnamõju hindamise aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse Ametlikes Teadaannetes teatavaks tegemiseni.

Hoonestusloa andmise võimalikkus selgub keskkonnamõju hindamise aruande ja uuringute tulemuste alusel.

Otsus

Lähtudes veeseaduse § 22⁷ lg 1 ja 7 ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 p 1, § 6 lg 2 p 1, § 9 lg 1 ja § 11 lg 2, 4 ja 11, § 12 lg 1, § 18 lg 7 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 9 p 10 alusel:

1. Algatada hoonestusloa menetlus Ösel Offshore OÜ 14.06.2018 esitatud hoonestusloa taotluse põhjal.

2. Algatada keskkonnamõju hindamine Ösel Offshore OÜ hoonestusloa taotluse menetluse raames.

3. Muinsuskaitseameti ettepanekul viia läbi keskkonnamõju hindamise käigus allveearheoloogiline uuring veealuste kultuuriväärtusega asjade ja kultuurikihi otsimise ja tuvastamise, lokaliseerimise, dokumenteerimise ja nende seisundi ja säilimise ulatuse väljaselgitamiseks (sh seni teadmata ajalooliste vrakkide leidmiseks). Allveearheoloogilise uuringu tegevuskava kooskõlastab ja loa uuringu läbiviimiseks väljastab Muinsuskaitseamet.

4. Täiendavate keskkonnauuringute vajadus tuleb selgitada keskkonnamõju hindamise programmi koostamise käigus. Keskkonnamõju hindamise menetlusi ei liideta ning teadaoleva informatsiooni alusel ei ole eeldada piiriülese keskkonnamõju ilmnemist.

5. Ösel Offshore OÜ-l esitada keskkonnamõju hindamise programm TJA-le nõuetele vastavuse kontrollimiseks hiljemalt 18 kuu jooksul käesoleva keskkonnamõju hindamise algatamise otsusest arvates. Vastasel juhul jätab TJA 14.06.2018 esitatud hoonestusloa taotluse läbi vaatamata ja tagastab selle Ösel Offshore OÜ-le.

6. Ösel Offshore OÜ 14.06.2018 esitatud hoonestusloa taotluse menetlus peatub kuni keskkonnamõju hindamise aruande nõuetele vastavaks tunnistamisest teavitamiseni või nõuetele vastavaks tunnistamisest teavitamiseni või KeHJS § 18 lg 7-s sätestatud sätestatud asjaolude ilmnemiseni.

7. Keskkonnamõju hindamisega seotud kulud kannab Ösel Offshore OÜ.

Hoonestusloa taotluse keskkonnamõju hindamise algatamisest teavitatakse 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

Käesolevat otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemisest, esitades vaide Tehnilise Järelevalve Ameti (Sõle 23A, 10614 Tallinn, tel. 667 2000, faks 667 2001, info@tja.ee) peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule (Tallinna Halduskohtus, asukoht Pärnu mnt 7, 15082 Tallinn, e-post: tlnhktallinn.menetlus@kohus.ee) halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.